

1. Utrivning av fungerande vattenkraftverk

Enligt vår sammanställning har ägarna till 40 elproducerande småskaliga vattenkraftverk under de senaste åren, till följd av olika myndighetsingripanden, tvingats riva sina anläggningar. Antalet utrivningar ökar i takt med att omprövningen enligt NAP fortskrider. Av de domar som hittills vunnit laga kraft har ungefär hälften lett till utrivning.

Hur många ytterligare utrivningar av fungerande småskaliga vattenkraftverk anser ert parti är acceptabla?

Vilka konkreta åtgärder vill ert parti genomföra?

KD <i>Fungerande vattenkraftverk ska aldrig rivas om inte miljönyttan tydligt överstiger samhällsnyttan. Därför var vi drivande i att pausa omprövningarna när det stod klart att de inte genomfördes i enlighet med riksdagens intentioner. Regeringen har därefter genomfört omfattande förändringar av regelverket för att säkerställa</i>	SD <i>I grunden inga fler utrivningar. Sverige behöver mer planerbar och robust elproduktion, inte mindre. I ett läge med osäkra elpriser, ökad elektrifiering och ett försämrat säkerhetspolitiskt omvärldsläge är det oansvarigt att avveckla fungerande vattenkraft.</i>	S Frågan är komplex och styrs av myndighetsbeslut och domstolsprocesser. Som parti bör vi därför inte ha någon uppfattning om enskilda beslut om utrivningar. Socialdemokraterna anser att Sverige bör kunna använda de undantagsmöjligheter som följer av EU-rätten i samband med	C Noll. Centerpartiet anser att varje utrivning av ett fungerande, elproducerande vattenkraftverk är ett misslyckande för prövningen och fonden. Dessutom är det en förlust för Sveriges energisystem. Att riva ut förnybar och planerbar elproduktion, som dessutom ofta är viktig för den lokala kulturmiljön och landskapsbilden, är varken ekonomiskt	M Moderaterna vill se så få utrivningar som möjligt. Fungerande småskalig vattenkraft ska bevaras när miljömålen kan uppnås med mindre ingripande åtgärder. Därför går det inte att ange ett visst antal acceptabla utrivningar. Regeringen har redan ändrat regelverket för att bättre väga in vattenkraftens betydelse för elförsörjningen	V <i>Varje vattenkraftverk måste bedömas och prövas för sig och vi anser att det är viktigt att omprövningen enligt NAP fortsätter så att vattenkraften får moderna miljövillkor.</i>	MP Vattenkraften spelar en väldigt viktig roll i Sveriges energisystem, samtidigt som det är viktigt att den anpassas till moderna miljökrav. Varje kraftverk behöver genomgå en anläggningsspecifik bedömning, där kraftverkets betydelse för elsystemet vägs mot åtgärder för ökad miljönytta, och då går det inte att på förhand säga ett exakt	L Liberalerna vill inte se några onödiga utrivningar. Vi vill se åtgärder som ger riktiga biologiska förbättringar i sjöar och vattendrag. Regeringen och Liberalerna har nyligen gjort lagändringar för att säkerställa att alla undantagsmöjligheter ska utnyttjas i Sverige. Fler åtgärder kan bli aktuella om detta inte uppnår önskad effekt. Dessutom utreder vi hur
---	---	--	---	--	---	--	--

att EU-rättens undantagsmöjligheter används fullt ut och att vattenkraftens betydelse för elförsörjning, reglerkraft och totalförsvaret beaktas. Nu är det viktigt att dessa förändringar får genomslag i myndigheterna och domstolarnas tillämpning.	Vattenkraften är vårt mest värdefulla reglerkraftslag och en central del av elsystemets stabilitet. Den nationella planen för omprövning av vattenkraften (NAP), som bygger på den energiöverenskommen som Sveriges demonstrationer inte deltog i, har varit felriktad från början. Vi anser att fungerande småskaliga	vattenkraftens omprövning fullt ut. Vattenkraften är en central del av Sveriges fossilfria elsystem och bidrar med reglerförmåga, effektbalans och systemstabilitet. Samtidigt har den historiska utbyggnaden haft stora konsekvenser för vattenmiljöer, vandringsfiskbestånd och biologisk mångfald i våra vattendrag. Reformen om moderna miljövillkor	eller ekologiskt försvarbart, särskilt när miljönyttan är liten eller obefintlig. Inventera var miljövärdena är störst: <u>Det saknas en</u> bedömning om var miljöåtgärder gör störst nytta i vattenkraften. Därför prövas alla ärenden separat och onödiga åtgärder görs, ofta vid små kraftverk, och nödvändiga åtgärder genomförs inte, vilket ofta är vid större verk. <u>Klassa fler</u> vattendrag som kraftigt	och fullt ut använda de undantag som EU-rätten medger. Vi kommer att följa hur reglerna tillämpas och är beredda att vidta ytterligare åtgärder om omprövningarna fortfarande leder till oproportionerliga utrivningar eller produktionsförluster.		antal. Syftet med miljöprövningen är att uppnå en bättre vattenmiljö och få tillbaka de vandringsfiskarter som vildlax, öring och ål, som är på väg att försvinna – samtidigt som elsystemets nyttor värnas.	EU:s krav på vattenmiljö i anslutning till Natura 2000-områden ska kunna implementeras bättre i svensk lagstiftning för att inte hota vattenkraftsproduktionen.
--	---	---	---	---	--	---	--

	<i>vattenkraftverk som bidrar till elförsörjningen som utgångspunkt ska bevaras, inte rivas ut. Vi vill stoppa onödiga utrivningar genom att reformera NAP, ge större tyngd åt energiförsörjning och beredskap i prövningarna samt säkerställa att utrivning är en sista utväg, inte en förstahandslösning.</i>	syftar till att hantera denna påverkan genom nödvändiga miljöanpassningar samtidigt som vattenkraftens betydelse för elsystemet värnas. Vi anser också att vandringsvägar bör möjliggöras där det finns ett behov och är genomförbart.	modifierat vatten och med mindre stränga krav. <u>Säkerställa att</u> lagstiftning och myndighetsstyrning utformas så att proportionalitet sprincipen tillämpas fullt ut, där anläggningens värde för lokala energisystem, elberedskap och kulturmiljö vägs mot den förväntade miljönyttan.				
--	--	---	---	--	--	--	--

2. Elberedskap och totalförsvaret

Den småskaliga vattenkraften kan bidra med lokal elproduktion, reglerförmåga, stödtjänster, dödnätsstart och ödrift. Hur vill ert parti stärka den småskaliga vattenkraftens roll för Sveriges elberedskap, civila beredskap och totalförsvaret? Vilka konkreta åtgärder vill ert parti genomföra?

KD Den småskaliga vattenkraften är en viktig del av Sveriges elberedskap och totalförsvaret. Regeringen har därför ändrat regelverket så att en nationellt effektiv tillgång till vattenkraftsels särskilt ska beaktas vid vattenförvaltning och omprövning. Nu måste dessa samhällsvärden också få genomslag i	SD Vi delar den bedömningen. Den småskaliga vattenkraften bidrar inte bara med lokal och planerbar elproduktion, utan också med reglerförmåga, stödtjänster, dödnätsstart och ödrift, vilket stärker både elberedskapen och totalförsvaret. Vi vill bevara den befintliga	S Vattenkraften har en viktig roll att spela i framtidens energimix, både för ökad elproduktion och ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Ett fungerande elsystem är en avgörande del i en beredskapspolitik och där är alla delar som kan bidra till ett robust elsystem viktiga. Vi vill se ett stabilt elsystem,	C Den småskaliga vattenkraften är en nyckelkomponent för att stärka Sveriges motståndskraft och totalförsvaret. Erfarenheterna från Ukraina visar med all önskvärd tydlighet att ett decentraliserat energisystem med många små, lokala produktionsenheter är betydligt mer robust än ett system som är beroende av ett fåtal storskaliga anläggningar och långa överföringsledningar.	M Småskalig vattenkraft ska i högre utsträckning ses som en del av Sveriges beredskap och totalförsvaret. Vi vill att dess förmåga att bidra med lokal elproduktion, ödrift, dödnätsstart och andra systemnyttor ska beaktas vid omprövningar och i kommuners och myndigheters beredskapsplanering. Vi vill också säkerställa att dessa samhällsnyttor väger tyngre i	V Vänsterpartiet ser en trygg och robust elförsörjning som en central del av Sveriges civila beredskap och totalförsvaret. Vattenkraften har en central funktion i elsystemet genom sin reglerförmåga och betydelse för försörjningstryggheten. Vi har dock inte föreslagit några särskilda åtgärder riktade till den småskaliga vattenkraften utifrån dess roll för elberedskap eller totalförsvaret. Vi vill	MP Vattenkraften är en central del av vår fossilfria energiförsörjning, och behöver vara det även i framtiden, när vi genomför en rättvis klimatomställning. Den småskaliga vattenkraften kan vara viktig för bland annat lokala nät och för att det bidrar till ett decentraliserat energisystem som är viktigt för vårt totalförsvaret, men det behöver göras anläggningsspecifika	L Enskilda kraftverks betydelse för kraftsystemet är - efter de ändringar regeringen under Liberalernas ledning genomfört under mandatperioden - nu utgångspunkten för miljöprövningen. Det viktigaste är att omprövningen genomförs på ett ordnat och rationellt sätt, så att branschen kan tas ur det limbo den är i nu. Småskalig elproduktion är mycket viktig för beredskapen.
---	---	---	--	---	--	--	---

den praktiska tillämpningen. Den småskaliga vattenkraftens betydelse för Sveriges motståndskraft ska vara en självklar del av framtida prövningar och beslut.	vattenkraften och där det är möjligt skapa förutsättningar för utbyggnad, i stället för fortsatt utrivning. Tillsammans med regeringen har vi infört ett riksdagsbunden leveranssäkerhetsmål, där vattenkraften spelar en nyckelroll för att säkerställa ett stabilt och robust elsystem även vid kris och höjd beredskap.	baserat på fossilfri kraft men även effektivisering och lagring av energi. Erfarenheterna från kriget i Ukraina visar även på vikten av reservdelslager och beredskap för att snabbt kunna reparera skadad energainfrastruktur.	<u>Ge</u> berörda myndigheter i uppdrag att, inom ramen för totalförsvarets planering, identifiera och värdera den småskaliga vattenkraftens potential för lokal elförsörjning, reglerförmåga och ödrift. <u>Skapa</u> ekonomiska incitament för ägare av småskaliga vattenkraftverk att investera i teknik som möjliggör ödrift och leverans av stödtjänster, vilket stärker både den lokala och nationella beredskapen.	avvägningen mellan miljöhänsyn och elförsörjning. Regeringen har sedan tidigare gett Energimyndigheten och Svenska kraftnät i uppdrag att tydliggöra vattenkraftens nyttor och betydelse för elförsörjningen, som del av konkretiseringen av regeringens energipolitiska inriktning kopplat till att bland annat stärka totalförsvaret.	genomföra årlig miljardsatsning på ökad lokal förnybar elproduktion som sol och vindkraft samt energilagring vilket skulle stärka beredskapen.	bedömningar för att nyttan för elsystemet ska kunna utvärderas. Det är viktigt för att se till att vi utvecklar vattenkraftens roll samtidigt som vi förbättrar miljön. Sådana bedömningar är en del av miljöprövningen. För just den småskaliga vattenkraften är potentialen generellt stor att genomföra miljöåtgärder, för att uppnå syftet med miljöprövningsprocessen (NAP) nationellt.	Enskilda kraftverk kan vara helt avgörande för kraftsystemets funktion. [Vi har satsat 125 miljoner kronor på förstärkt elberedskap, genom Svenska Kraftnät.]
--	---	--	---	--	---	---	--

	<i>Vi vill säkerställa att totalförsvarets och elberedskapens behov ges större tyngd i miljöprövningen av vattenkraften . Vi avser att verka för tydligare undantag och proportionerliga krav för verksamheter som är viktiga för leveranssäkerhet, civil beredskap och totalförsvaret. Vattenkraften är en grundpelare för Sveriges</i>		<u>Säkerställa att</u> totalförsvarets behov av en robust och decentraliserad energiförsörjning vägs in som ett tungt vägande allmänintresse i alla tillståndsprocesser.				
--	---	--	---	--	--	--	--

	energiförsörj ning, krisberedska p och säkerhet. Därför kommer våra företrädare i regeringen att driva på för förändringar av EU-regler som i dag försvårar bevarandet och utvecklingen av vattenkraften . Vi anser att både art- och habitatdirekti vet och delar av EU:s vattenlagstift ning behöver ses över för att bättre ta hänsyn till medlemsstat						
--	--	--	--	--	--	--	--

	ernas energisäkerhet och nationella förutsättningar. Detta är särskilt viktigt för Sverige och Finland, där vattenkraften har en betydligt större betydelse än i de flesta andra EU-länder.						
3. Natura 2000 Havs- och vattenmyndighetens senaste genomgång visar att betydligt fler vattenkraftverk än tidigare bedömts omfattas av Natura 2000. Svenska kraftnät har samtidigt framhållit att den nuvarande tillämpningen kan få oacceptabla konsekvenser för det svenska elsystemet. Anser ert parti att den svenska tillämpningen av Natura 2000 behöver förändras? Om ja, på vilket sätt?							
KD Sverige ska tillämpa Natura 2000 och art- och habitatdirektivet i enlighet med EU-rätten, men	SD Ja kraftiga förändringar behöver ske. Vi har redan i samarbete med regeringen tillsatt en	S Vi anser att det är av stor vikt att det finns en balans i myndigheternas	C Centerpartiet anser att svenska myndigheter i flera avseenden gör egna och rent felaktiga tolkningar av EU-rätten. Man	M I Sverige har det länge funnits en tendens till överimplementering av EU-lagstiftning, där Natura 2000 är ett tydligt exempel.	V Vänsterpartiet vill inte försvaga den svenska tillämpningen av Natura 2000. Vi anser att vattenkraften	MP Vi anser att den ursprungliga planens avvägning mellan elsystemets nyttor och miljöhänsyn	L Ja, tillämpningen behöver bli tydligare. Havs- och vattenmyndighetens genomgång visar att fler kraftverk än väntat berörs,

inte mer restriktivt än vad regelverket kräver. Regeringen har därför genomfört lagändringar och följdändringar i förordningar som säkerställer att de undantag som EU-rätten medger kan användas fullt ut vid vattenkraftens omprövning. Regeringen har också tillsatt en utredning om hur EU:s krav på vattenmiljö inom Natura 2000-områden genomförs i	utredning som tittar på att helt och hållet implementerar om delar av Natura 2000 lagstiftningen på EU-nivå (Dir. 2026:7). Flera saker måste respekteras. Befintlig vattenkraft som fanns när Natura 2000 regelverket kom måste få finnas kvar enligt vad som sades då. Bevarandepolanerna som Länsstyrelserna gör får inte innehålla krav på	tillämpning av lagstiftningen mellan miljökrav och andra viktiga samhällsintressen såsom vattenkraftens centrala roll för svensk elförsörjning. För oss socialdemokrater är det centralt att säkerställa en rimlig balans mellan miljönytta och elsystemets behov. Varje undantag ska därför föregås av en individuell proportionalitetsbedömning och byggas på ett tillräckligt beslutsunderlag. Nationell	är överdrivet restriktiv och nyttjar inte de undantag och den flexibilitet som direktiven medger för att väga viktiga samhällsintressen mot varandra. Det är fullt möjligt, och helt nödvändigt, att förena skyddet av värdefull natur med en trygg och effektiv elförsörjning. Regeringen och riksdagen har varit tydliga med att EU-rättens utrymme ska användas, men detta har inte fått genomslag. Vi vill att den svenska tillämpningen anpassas till EU-rättens faktiska	Arbetet med att uppnå eller bibehålla rätt miljö kvalitet i svenska sjöar och vattendrag är mycket angeläget, men vi ska inte ställa mer långtgående krav än vad EU-rätten kräver. För att säkerställa att vattenkraften provas mot rätt kravnivå har regeringen tillsatt en utredning som ska redovisas senast den 30 november 2026.	är en viktig del av Sveriges förnybara elsystem och bidrar med reglerförmåga, samtidigt som värdefulla vattenmiljöer och den biologiska mångfalden måste värnas.	var ändamålsenlig även för prövningen av Natura2000-områden. Med det sagt har myndigheterna hela tiden haft i uppdrag att löpande utvärdera processen och ta fram de nya underlag som behövs för att miljöprövningsprocessen (NAP) ska löpa på smidigt. Vi ser fram emot de nya underlag om just Natura 2000 som kommer presenteras under hösten.behov. Varje undantag ska därför föregås av en individuell	och Svenska kraftnät varnar för oacceptabla konsekvenser för elsystemet. Liberalerna har tagit initiativ till en utredning som ser över hur Natura 2000-regelverket är implementerat i svensk lagstiftning. Regeringen har också gett HaV, Svenska kraftnät och Energimyndigheten i uppdrag att ta fram vägledning för hur en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel ska vägas in i Natura 2000-prövningen. Liberalerna ser att Sverige också behöver föra en aktiv och offensiv dialog med EU-
--	--	--	---	--	---	--	---

<i>svensk rätt. Nu är det viktigt att dessa förändringar får genomslag i den praktiska tillämpningen.</i>	<i>bestånd som inte fanns innan vattenkraften byggdes ut. Vi har därför drivit på att bevarandepLANER ska göras om vilket görs i viss utsträckning men vi behöver en total översyn. Vi har tillsammans med regeringen lagt en proposition i riksdagen (Prop. 2025/26:202) och röstat igenom den som med stor sannolikhet</i>	vägledning och metodstöd kan bidra till en mer effektiv och likformig tillämpning. De kompensationsåtgärder som aktualiseras vid undantag ska vara effektiva och säkerställa faktisk miljönytta.	krav, där en verksamhet som huvudregel ska anses förenlig med bevarandemålen och där undantagsmöjligheterna används för att säkra samhällsviktig verksamhet som elproduktion.			proportionalitetens bedömning och bygga på ett tillräckligt beslutsunderlag. Nationell vägledning och metodstöd kan bidra till en mer effektiv och likformig tillämpning. De kompensationsåtgärder som aktualiseras vid undantag ska vara effektiva och säkerställa faktisk miljönytta.	kommissionen, så att vi får en rimlig balans mellan olika intressen. Utgångspunkten ska vara att verksamheter som fanns på plats före 2001 ska anses vara förenliga med Natura 2000-skyddet.
--	---	---	--	--	--	--	---

	ändrar tillämpningen till att gynna vattenkraften . Vår avsikt är vidare att den svenska småskaliga vattenkraften till större del ska prövas utefter artikel 6.2 i art- och habitatdirekti vet och inte 6.3. Vi menar att det är en befintlig verksamhet som inte ska försämra miljön samtidigt som den inte ska prövas som en nyprövning enligt 6.3 vilket har						
--	---	--	--	--	--	--	--

	<i>högre krav. Detta kommer förtydligas när vi i regeringsställning implementerar om Natura 2000-lagstiftningen.</i> <i>Vidare har vi kopplat handläggningen tydligare till Harovärdet i propositionen. Detta får absolut inte överskridas och ska vara ett strikt tak.</i>						
4. Vattenkraftens Miljöfond På grund av kraftigt ökande kostnader för omprövningarna har Vattenkraftens Miljöfond begränsat ersättningen till 6,5 miljoner kronor per kraftverk. För vissa verksamhetsutövare innebär detta att utrivning riskerar att bli det enda ekonomiskt möjliga alternativet. Anser ert parti att detta är en acceptabel utveckling? Om inte, hur vill ni lösa problemet?							
KD <i>Nej, det är inte en acceptabel</i>	SD <i>Nej det är självklart inte</i>	S Vi har som parti inga	C Nej, det är inte en acceptabel	M Vattenkraftens miljöfond är en	V Vänsterpartiet har inte tagit	MP Överenskommen om	L Vi har lagt stor möda på att

utveckling. Miljöanpassningar ska kunna genomföras utan att ekonomin i praktiken tvingar fram utrivningar. Ett långsiktigt och förutsägbart regelverk är avgörande för investeringar i småskalig vattenkraft. Regeringen har vidtagit åtgärder som syftar till att verksamheter ska prövas mot rätt kravnivå redan från början och därmed minska risken för oproportionerliga kostnader. Vi kommer att följa hur de	acceptabelt men det är värt att påminna om att fonden inte är statlig utan finansieras av branschen själva. De storskaliga aktörerna har uttryckt till oss att fonden kommer att vara finansierad och öppen tack vare att ovannämnda proposition blev så pass bra. Eftersom reformen varit i kraft under relativt	synpunkter på hur Vattenkraftens Miljöfond agerar för att administrera och säkerställa utbetalningar från fonden. Det är vattenkraftsbranschen som har bildat fonden och dess ägare har ansvar och full rådighet över hur de bäst bedömer hur fondens medel på ett ansvarsfullt sätt används.	utveckling. Det är ett systemfel när de ekonomiska förutsättningarna tvingar fram utrivning av förnybar elproduktion. Grundproblemet är inte fondens storlek i sig, utan att omprövningsprocesserna blivit orimligt dyra och att kraven på åtgärder ofta är oproportionerliga i förhållande till den förväntade miljönyttan. Med det sagt så är det inte acceptabelt att fonden begränsar utbetalningarna. Det var inte en del av den informella	viktig förutsättning för ett effektivt genomförande av den nationella planen för moderna miljövillkor. Åtagandet om en branschgemensam finansieringslösning har sin grund i den energipolitiska överenskommelsen från 2016. Av överenskommelsen följer att vattenkraftsbranschen fullt ut ska finansiera kostnaderna för arbetet med att säkerställa att verksamheter och anläggningar åtgärdas så att Sverige lever	ställning till Miljöfondens nuvarande ersättningstak eller föreslagit några förändringar av fondens finansiering. Vi anser att miljöprövningarna ska genomföras så att både en trygg elförsörjning och höga miljökrav kan säkerställas. Om det visar sig att dagens system leder till oönskade konsekvenser behöver detta följas och vid behov ses över, men Vänsterpartiet har i dagsläget inte presenterat några konkreta förslag om ändrade ersättningsnivåer eller	miljöprövningen av vattenkraften innebär att branschen fullt ut ska finansiera de kostnader som krävs för att verksamheterna och anläggningarna ska miljöanpassas och klara miljörättens krav. I överenskommelsen ingick också en sänkning av fastighetsskatten för att samtidigt förbättra vattenkraftsägarnas resultat varje år. En balans mellan elsystemets värden och miljökraven tydliggjordes i den ursprungliga	rationalisera omprövningen och myndigheternas handläggning, för att fondens pengar ska gå till rätt saker - nämligen ändamålsenliga miljöanpassningar. I dag går allt för mycket till den rättsliga processen. Många regelförändringar har genomförts, och vi förväntar oss att handläggningen kommer att ske effektivare med tiden. När alla möjligheter är uttömda vad gäller regelförändringar måste vi komma ihåg att NAP bygger på en överenskommelse där den
---	---	---	--	--	--	---	--

nya reglerna påverkar omprövningarna och de ekonomiska konsekvenserna för verksamhetsutövarna.	kort tid har dess fulla effekter ännu inte hunnit slå igenom. Vår utgångspunkt är dock tydlig: omprövningsystemet ska inte vara utformat så att fungerande vattenkraftverk i praktiken tvingas till utrivning av ekonomiska skäl.		överenskommelse som gjordes mellan branschen och politiken när lagstiftningen kom till. Lösningen är i första hand att angripa grundorsakerna; se till att samrådsprocesserna fungerar så att man kan hitta kostnadseffektiva lösningar och undvika dyra och utdragna domstolsprocesser, och säkerställa att kraven på miljöåtgärder är proportionerliga och baseras på platsspecifika bedömningar, inte schablonmässiga antaganden som tvingar	upp till EU-rätten och dess krav på vattenverksamheter.	finansiering av Vattenkraftens Miljöfond.	överenskommelsen. Om det uppstår brist på medel ska finansierarna tillskjuta ytterligare medel. Den överenskommelsen ligger fast.	storskaliga kraftproduktionen lovat att finansiera miljöåtgärder för den småskaliga kraftproduktionen. Om finansieringen tryter behöver staten undersöka hur fonden kan fyllas på så att planens ambition kan fullföljas.
---	--	--	--	--	--	--	--

			fram dyra och verkningslösa åtgärder. Samtidigt behöver de stora aktörerna ta sitt ansvar för finansieringen av fonden, genom att begränsa ersättningen slår man ut den småskaliga vattenkraften som inte har buffert att hantera kostnaderna.				
5. Vattenmyndigheterna Vid vattenmyndigheternas fastställande av miljökvalitetsnormer ska EU:s ramdirektiv för vatten tillämpas så att miljöhänsyn vägs mot andra viktiga samhällsintressen. Många verksamhetsutövare upplever att denna avvägning inte sker i praktiken. Anser ert parti att dagens tillämpning uppfyller EU-rättens krav? Om inte, vilka förändringar vill ni genomföra?							
KD <i>Vi delar bilden att tillämpningen inte motsvarade riksdagens intentioner om att väga miljöhänsyn</i>	SD <i>Nej tillämpningen har inte blivit bra. Vi är därför öppna för kraftiga reformer inklusive att</i>	S Vi anser att det är av stor vikt att det finns en balans i myndigheternas tillämpning av lagstiftningen	C Nej, vi anser inte att dagens tillämpning uppfyller EU-rättens krav på en korrekt avvägning. Centerpartiet anser att	M Vi anser att Sverige fullt ut ska utnyttja det handlingsutrymme som EU-rätten medger. Regeringen har därför ändrat regelverket för	V Vänsterpartiet värnar miljökvalitetsnormernas betydelse för att få till faktiska miljöförbättringar som stärker ekosystemen. Vi anser att Sverige	MP Miljöanpassningen av vattenkraften ska ske med största möjliga nytta för vattenmiljön samtidigt som nationell effektiv tillgång	L Nej, avvägningen mot andra samhällsintressen har tidigare inte gjorts fullt ut. I regeringsställning har vi förändrat reglerna för när

mot andra viktiga samhällsintressen. Därför genomförde regeringen flera förändringar av regelverket innan omprövningarna återupptogs. Nu är det avgörande att vattenmyndigheterna och övriga berörda myndigheter tillämpar regelverket i enlighet med dessa beslut. Vi vill också stärka rättssäkerheten genom en mer enhetlig miljöprövning i hela landet, bland annat med en ny	ändra på vilka instanser som handlägger och prövar frågan. En äldre utredning har tittat på frågan om vattenmyndigheternas organisation mer bör antagligen ändras. I regeringsställning kommer det därför vara en prioriterad fråga för oss att se över hela systemet i syfte att den fortlöpande handläggningen ändras	mellan miljökrav och andra viktiga samhällsintressen såsom tex vattenkraftens centrala roll för svensk elförsörjning. Den nationella planeringsramen om högst 1,5 TWh årlig produktionspåverkan har varit en grundläggande förutsättning för reformen och bör ligga fast som samlad nationell ram. Samtidigt ersätter denna ram inte den individuella	svenska myndigheter gör egna, och i flera fall felaktiga, tolkningar av processerna. Vattenmyndigheterna nyttjar inte de möjligheter till undantag som finns för att undvika att miljöanpassningar leder till oproportionerligt höga kostnader i förhållande till nyttan. Detta är ytterst en fråga om politiskt ledarskap. Regeringen måste styra sina myndigheter och säkerställa att de följer riksdagens intentioner och tillämpar EU-	att stärka avvägningen mellan miljöhänsyn och samhällsviktiga intressen som elförsörjning och beredskap. Nu är det viktigt att dessa förändringar får fullt genomslag i vattenmyndigheternas arbete.	ska leva upp till EU:s miljölagstiftning och värna god vattenmiljö samtidigt som en trygg elförsörjning säkerställs.	till vattenkraftsel värnas. De förändringar av regelverket som regeringen genomfört innebär att utgångspunkten för samverkan ska fokusera på att klassa om vattenförekomster till kraftigt modifierade vatten samt att ändra miljökvalitetsnormerna till en lägre nivå. Vi anser att detta strider mot intentionerna i lagstiftningen och den nationella planen.	ett vatten ska anses ha väsentligt förändrad fysisk karaktär, och för bestämningen av miljökvalitetsnormerna. Syftet med detta är att ramdirektivet för vatten inte ska tillämpas strängare än nödvändigt. Det behöver också förtydligas att anläggningar tillståndsgivna före 2001 är förenliga med Natura 2000-skyddet av värdefull natur.
--	--	--	---	---	---	---	---

miljöprövnings myndighet.	på avvägningen mer mot en stabil energiförsörj ning.	prövning som följer av EU-rätten. Det bör vidare poängteras att genomförand etaken i omprövninge n har bromsats under den nuvarande mandatperiod en. Den osäkerhet som länge fått råda behöver därför snarast vändas till tydlighet och föresägbarhe t.	rätten korrekt, inklusive de avvägningar och undantag som är en integrerad del av regelverket.				
---------------------------	---	--	--	--	--	--	--

6. Kraftigt modifierade vatten (KMV)

Riksdag och regering har beslutat att möjligheten att klassificera vattenförekomster som kraftigt modifierade vatten (KMV) och att använda mindre stränga krav ska utnyttjas fullt ut inom EU-rättens ramar. Många verksamhetsutövare upplever att detta inte får genomslag i den praktiska tillämpningen.

Vad anser ert parti är orsaken till detta och vilka åtgärder vill ni vidta?

KD Riksdagen har varit tydlig med	SD Som ovan beskrivet så	S Om inte regering och	C Orsaken är densamma som	M Riksdagens och regeringens	V Vi motsätter oss det försvagade	MP Det är mycket svårt att ge ett	L Det stämmer att det inte haft
--	---------------------------------------	-------------------------------------	--	---	--	--	--

att möjligheten att klassificera vatten som kraftigt modifierade och använda mindre stränga krav ska utnyttjas fullt ut inom EU-rättens ramar. Regeringen har därefter ändrat regelverket och gett vattenmyndigheterna ett tydligare ansvar att se över klassificeringar och miljökvalitetsnormer inför omprövningarna. Om verksamhetsutövare fortfarande upplever att	är det redan beslutet att detta ska ske och att undantagen i EU-rätten ska användas fullt ut. Vi och regeringen beslutade om förordningsändringar våren 2025 för att detta ska ske. Vi känner till kritiken kring tillämpningen och är därför öppna för stora reformer inklusive göra om hela instansordningen för vattenförvaltningen.	riksdagens beslut får genomslag i den praktiska tillämpningen behöver frågan analyseras och vid behov ytterligare åtgärder vidtas.	i föregående frågor: ett svagt politiskt ledarskap från regeringens sida och en myndighetstillämpning som inte reflekterar den politiska viljan. Trots tydliga direktiv från riksdagen om att möjligheten att klassificera vatten som KMV ska utnyttjas fullt ut, ser vi att detta inte sker i praktiken. Myndigheterna gör egna, mer restriktiva tolkningar. Centerpartiet vill att regeringen ger Vattenmyndigheterna ett förtydligat uppdrag att fullt ut tillämpa	intention är tydlig, möjligheten att använda KMV ska utnyttjas fullt ut inom EU-rättens ramar. Om detta inte får genomslag i praktiken behöver tillämpningen förbättras. Regeringen har redan genomfört förordningsändringar för att stärka användningen av KMV. Det är rimligt att vidta ytterligare åtgärder om myndigheternas tillämpning inte motsvarar lagstiftarens intentioner.	miljöskydd som regeringen infört. Vänsterpartiet anser att det vilar ett tungt ansvar på regeringen när de undergräver en bred överenskommelse som framtagningsplanen innebär.	generellt svar utan att titta på dessa enskilda fall i detalj: vilka avvägningar har gjorts och varför, hur ser den lokala kontexten ut. Syftet med miljöprövningsprocessen är förstås att åstadkomma en förändring till det bättre för miljön, vilket kan innebära målkonflikter mellan olika intressen.	genomslag tidigare. Det beror på att implementeringen av art- och habitatdirektivet skedde under en politisk ledning som inte ville att undantagen skulle utnyttjas. Vi har genomfört förändringar av regelverket och arbetat med myndigheterna för att tillämpningen ska bli väsentligt annorlunda i framtiden. Vi är beredda att göra mer, om det behövs.
---	--	---	--	---	---	--	--

<i>detta inte får genomslag kommer det krävas ett omtag på nytt.</i>			KMV- klassificeringen och möjligheten till mindre stränga krav, i enlighet med riksdagens beslut. Vi vill också se över relevanta regelverk och föreskrifter, bland annat kring KMV- klassning, för att minska regelkrångel och säkerställa att de politiska intentionerna får genomslag.				
7. Samverkan i NAP-processen Många verksamhetsutövare upplever att samverkan mellan länsstyrelserna och verksamhetsutövarna inte fungerar som avsett. Konsekvensen blir att fler frågor hänskjuts till mark- och miljödomstolarna, vilket leder till längre handläggningstider, ökade kostnader och en mycket lång genomförandetid för NAP. Hur vill ert parti förbättra samverkansprocessen och skapa en mer effektiv och rättssäker omprövning?							
KD <i>Regeringen har förtydligat syftet med samverkan inför</i>	SD <i>Myndighetsst yrningen kommer vara mycket tydlig från vår sida när vi ingår i</i>	S Vattenkraften är ryggraden i det svenska elsystemet. Den	C Fungerande samverkan är grunden för en effektiv och rättssäker omprövning.	M Vi vill dels förtydliga processerna, dels se över hur arbetet	V Vänsterpartiet anser att omprövningen av vattenkraften behöver genomföras på	MP Det är centralt att samverkanspr ocesserna ges riktigt goda förutsättningar	L Myndigheterna måste arbeta utifrån ett ändamålsenligt och tydligt regelverk, och de

omprövningarna. En mer förutsebar handläggning gynnar både rättssäkerheten och miljöarbetet. Målet är att fler frågor ska kunna lösas tidigt i processen och färre behöva avgöras i domstol.	regeringen. Om detta inte hjälper kommer vi se över och reformera hela vattenförvaltningen i syfte att korta processerna och lägga större tonvikt på energiförsörjningen.	osäkerhet som länge rått för verksamhetsutövarna till följd den nationella planen för moderna miljövillkor och den förlängda pausen i arbetet behöver nu snarast vändas till klarhet. Den nuvarande regeringen har tagit fram förslag på hur prövningarna ska kunna återupptas på ett sätt som garanterar att de uttryckta intentionerna om att uppnå största möjliga	När samråden inte fungerar slösas tid och pengar bort i domstolsprocesser. För att förbättra processen vill Centerpartiet ge länsstyrelserna ett tydligare uppdrag och resurser att arbeta proaktivt och lösningsinriktat i samverkan med verksamhetsutövare, med målet att finna de mest kostnadseffektiva miljöåtgärderna. Med en rejäl miljöinventering i grunden blir det också tydligare vilka vattendrag och åtgärder som är prioriterade. Vi kräver också att	organiseras. Detta arbete är påbörjat genom att regeringen har förtydligat samverkansprocessen genom ändringar i vattenförvaltningsförordningen. Nu behöver dessa förändringar få fullt genomslag. Utöver detta har regeringen tillsatt en utredning för att på sikt inrätta en central miljöprövningsmyndighet, som ska ta över de ärenden som idag handläggs av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Utredningen ska även förbereda hur vissa	ett sätt som är rättssäkert, transparent och förutsägbart för alla berörda parter. Samverkan mellan myndigheter, verksamhetsutövare och andra berörda aktörer är en viktig del av en väl fungerande process. Samtidigt måste omprövningarna säkerställa att Sverige når uppsatta miljömål och följer EU:s miljölagstiftning. Om det finns brister i samordning, handläggningstider eller myndigheternas stöd till verksamhetsutövare behöver detta analyseras och åtgärdas.	från start. Alla relevanta aktörer bör inkluderas, och de underlag som krävs för att göra en rättvis avvägning mellan olika intressen behöver finnas på plats. Myndigheterna har i uppdrag att löpande utvärdera processen och arbeta fram de underlag som krävs för att processen ska löpa på smidigt, detta är en väldigt viktig del. Det kräver att berörda myndigheter har tillräckligt med resurser. Vi anser att länsstyrelserna ska få ett specifikt	måste styras så att de premierar samverkan. Det är viktigt med ett ömsesidigt förtroende mellan myndigheter och branschen. Det är också viktigt att kraftsystemsperspektivet belyses i samrådet och därför har Svenska kraftnät och Energimyndigheten fått förtydligade uppdrag om att delta.
---	--	--	---	--	--	--	--

		miljönytta och effektiv tillgång till vattenkraftsel kan uppnås. Det behöver följas upp att dessa förändringar får avsedd effekt.	regeringen tar ansvar för att den paus i omprövningarna som infördes faktiskt används för att skapa de tydliga spelregler som krävs för att samverkan ska bli meningsfull, något den nuvarande regeringen misslyckats med.	uppgifter senare kommer att flyttas från mark- och miljödomstolarna.	Vänsterpartiet ser också ett behov av en starkare statlig styrning och tillräckliga resurser till berörda myndigheter, så att de kan fullgöra sina uppdrag på ett effektivt, enhetligt och rättssäkert sätt i hela landet.	uppdrag att även arbeta systematiskt med uppföljning av att de miljöåtgärder som sätts in verkligen gör nytta. Vi vill även inrätta ett fristående nationellt kunskapscenter om vattenkraft, för att säkra ändamålsenliga och effektiva processer.	
--	--	---	--	--	--	--	--

8. Riksdagens intentioner

Riksdagen och regeringen har vid flera tillfällen uttalat hur den nationella planen ska genomföras. Många verksamhetsutövare upplever ändå att myndigheternas tillämpning inte överensstämmer med dessa intentioner.

Delar ert parti den uppfattningen? Om ja, vilka förändringar vill ni genomföra?

KD <i>Kristdemokraterna var drivande bakom beslutet att pausa omprövningarna när</i>	SD <i>Sverigedemokraterna stod aldrig bakom energioverenskommen och den sönderkomna omissade</i>	S Den osäkerhet kring regelverken och tillämpningen som råder är mycket olycklig. Vi är	C När olika myndigheter gör olika tolkningar eller inte lever upp till de politiska inriktningsbesluten, krävs ett politiskt	M Vår intention är tydlig: vattenkraftens betydelse för elförsörjningen ska väga tyngre och EU-rättens undantagsmöjli	V Nej, vi delar inte den uppfattningen. Det finns säkerligen exempel där myndigheterna i någon del brustit men vi anser att det centrala är	MP Med tanke på att miljöprövningen just har startat tror vi att det behöver vara en lärande process där justeringar kan	L Ja, delvis. Det snåriga regelverket och komplexiteten att tillämpa art- och habitatdirektivet har gjort att tillämpningen
--	--	---	--	---	---	--	---

det stod klart att tillämpningen inte motsvarade riksdagens intentioner. Därefter har regeringen genomfört flera förändringar av regelverket innan processen återupptogs. Syftet är att säkerställa att EU-rättens undantagsmöjligheter används fullt ut och att viktiga samhällsintressen får större genomslag i prövningarna.	NAP:en. Se ovan för alla åtgärder vi vill göra. Vi utesluter ingenting inklusive att göra om hela systemet. Det finns i grunden ingen "acceptabel" förlust av kraftproduktion.	beredda att vidta ytterligare åtgärder om det krävs för att säkerställa långsiktiga och förutsebara förutsättningar för verksamhetsutövarna.	klargörande ledarskap. Detta ledarskap har saknats från både den nuvarande och den föregående regeringen. Centerpartiet kommer därför fortsatt att ta kampen för att miljöprövningarna ska vara i linje med den politik som en bred majoritet i riksdagen beslutat om: att förena moderna miljövillkor med en effektiv och tryggad vattenkraft. Förändringen som krävs är en ny regering som tar ansvar för att styra sina myndigheter och ser till att den beslutade politiken	gheter ska utnyttjas fullt ut. Därför har den moderatledda regeringen ändrat regelverket och förtydligat vattenmyndigheternas ansvar. Om dessa intentioner fortfarande inte får genomslag i tillämpningen är vi beredda att driva ytterligare åtgärder för att säkerställa att regelverket tillämpas så som riksdagen och regeringen avsett.	att myndigheternas nödvändiga resurser och att omprövningen av vattenkraften för moderna miljövillkor fortsätter.	göras löpande för att samverkan ska kunna löpa på smidigt. Det var också den ursprungliga tanken, att processen är adaptiv och att myndigheterna efter hand tar fram nya underlag. Men balansen mellan miljökrav och att värna elsystemets nytta i den ursprungliga överenskommelsen måste ligga fast, för att uppnå den miljöförbättring som behövs.	inte fungerat som det var tänkt. Därför har vi använt vårt inflytande under den senaste mandatperioden för att förändra det svenska regelverket och styra myndigheterna.
--	---	---	--	---	--	--	---

			genomförs i praktiken.				
9. Den småskaliga vattenkraftens framtid Den småskaliga vattenkraften producerar förnybar och planerbar el samt bidrar till lokal elförsörjning, elberedskap och levande kulturmiljöer. Vilken roll anser ert parti att den småskaliga vattenkraften ska spela i Sveriges framtida elsystem och vilka politiska åtgärder vill ni genomföra för att stärka dess långsiktiga förutsättningar?							
KD Vi ser den småskaliga vattenkraften som en strategisk resurs för Sveriges framtida energisystem. Den bidrar med planerbar och fossilfri elproduktion, reglerförmåga och lokal robusthet. I regering har vi genomfört flera reformer för att förbättra förutsättningarna inför de återupptagna omprövningarna. Nu ligger	SD Sverigedemokraterna tackar för er organisations idoga arbete kring dessa frågor. Historiskt har den småskaliga vattenkraften spelat en viktig roll och ska även göra det i framtiden. Det är bra att ni även lyfter de kulturhistoriska värdena där många orter i	S Vattenkraften är ryggraden i det svenska elsystemet. Det gäller såväl de stora anläggningarna som den småskaliga vattenkraften. Vattenkraftens reglerbarhet är en särskilt viktig del i energisystemet. Vikten av reglerbarhet ökar i takt med att förnybar energi från vindkraft och solkraft blir	C Centerpartiet ser den småskaliga vattenkraften som en självklar och central del i Sveriges framtida robusta och decentraliserade energisystem. Den producerar förnybar och planerbar el, bidrar med kritisk reglerförmåga och effekt, stärker den lokala elförsörjningen och elberedskapen samt bidrar till levande kulturmiljöer	M Småskalig vattenkraft ska fortsatt vara en del av Sveriges fossilfria och planerbara elsystem. Den bidrar inte bara med elproduktion utan också med lokal elförsörjning, beredskap, reglerförmåga och värdefulla kulturmiljöer. Vi vill därför säkerställa långsiktiga och förutsägbara villkor där miljöhänsyn kan förenas med en trygg	V Vänsterpartiet ser vattenkraften som en viktig del av Sveriges framtida fossilfria elsystem, inte minst genom dess planerbarhet och förmåga att bidra med reglerkraft. Även mindre vattenkraftsanläggningar kan bidra till lokal elproduktion och ett robustare elsystem, men detta behöver vägas mot behovet av att nå miljömålen och säkerställa	MP Vi har en mängd förslag för att göra energisystemet mer robust och leveranssäkert i sin helhet, och här ser vi att det som prioriterat att ta hänsyn till och utveckla vattenkraftens bidrag till energisystemet, inte minst för klimatomställningen. Vi vill exempelvis införa ett investeringsstöd för ökad effekt i befintliga kraftverk. Att samtidigt förbättra miljön	L Den småskaliga vattenkraftens framtid är beroende av att vi lyckas genomföra omprövningen och på så vis kan befria branschen från den osäkerhet som råder i dag. Att få på plats ett regelverk och en tillämpning som uppfyller EU-kraven (men inte går utöver dem!) så att omprövningen kan genomföras, är den enskilt viktigaste åtgärden för branschens framtid. Alla

fokus på att säkerställa att regelverket tillämpas i enlighet med riksdagens och regeringens intentioner. Vi Kristdemokrater har även föreslagit ett reformpaket "Oxenstierna 2.0" där förslagets syfte är att förändra den svenska förvaltningsmodellen i grunden. Vi vill minska myndigheternas maktutövande, öka den politiska styrningen men samtidigt se mer ansvarsutkräv	Sverige har kretsat kring sitt vattenkraftverk eller damm. Vi vill även lyfta hur fullt det har blivit på de platserna där vattenkraften rivits ut och fina strandlinjer försvunnit. Se ovan för svar på vilka reformer vi vill genomföra i regeringsställning men det kan sammanfattas i maximala undantag från EU-rätten, ett helst borttaget	en större del av energisystemet. För att bidra med ytterligare effekt skulle vattenkraftens reglerbarhet behöva öka. Det kan ske genom att anlägga nya vattenkraftverk eller dammar i redan utbyggda vattensystem men framförallt genom att utöka produktion och reglerförmåga i befintliga anläggningar. Reglerbarheten kan också öka genom att öka	över hela landet. För att stärka dess långsiktiga förutsättningar vill Centerpartiet genomföra de åtgärder vi beskrivit ovan, som sammanfattat syftar till att: <u>Skapa</u> långsiktiga och stabila spelregler som gör det lönsamt att driva och utveckla småskalig vattenkraft. <u>Säkerställa en</u> rättssäker, förutsägbar och proportionerlig tillämpning av miljölagstiftningen.	elförsörjning, genom att fullt ut tillämpa de möjligheter som EU-rätten medger och värna befintlig vattenkraft där den fyller en viktig samhällsfunktion.	fungerande vattenmiljöer. Vi anser att energipolitiken behöver präglas av långsiktighet och att staten behöver ta ett större ansvar för att skapa ett stabilt och hållbart elsystem. Det innebär bland annat att myndighetsprocesser behöver vara rättssäkra, förutsägbara och ha tillräckliga resurser. Vår utgångspunkt är att vattenkraftens framtida roll ska utvecklas inom ramen för en energipolitik som kombinerar trygg elförsörjning med höga miljökrav.	ser vi som fullt möjligt, och då behöver det även fortsatt göras avvägningar i varje enskilt fall, där varje kraftverk behöver genomgå en anläggningsspecifik bedömning, och där kraftverkets betydelse för elsystemet vägs mot åtgärder för ökad miljönytta. Generellt är potentialen för miljöåtgärder större vid de små kraftverken jämfört med de stora.	parter kommer att behöva kompromissa, men alla parter tjänar också på att vi kommer ur det rådande limbot. Även ur ett miljöperspektiv [DW1] är den nuvarande situationen en nackdel, eftersom att få verkligt ändamålsenliga anpassningar och åtgärder kommer på plats.
--	--	---	--	--	---	---	---

ning av faktiskt fattade politiska beslut.	EUregelverk så att vattenkraften kan fortsätta, ändrad instansordning och ett sänkt eller nollat Harovärde.	nätkapaciteten – idag finns mycket reglerförmåga "inlåst" på olika platser i elsystemet eftersom det saknas tillräcklig överföringskapacitet. Det är centralt att nätutbyggnad kan ske snabbt och effektivt, och att tillstånd kan ges snabbare och mer förutsebart även för elnät. Ett ytterligare sätt att öka reglerbarheten i vattenkraften skulle vara att tillåta ökad	Aktivt arbeta för att stärka och synliggöra den småskaliga vattenkraftens avgörande roll i totalförsvaret. <u>Stötta de som</u> vill öka sin effekt i kraftverket eller införa möjligheter till ö-drift för att också ge möjlighet att utveckla verksamheterna För Centerpartiet är det självklart att vi ska utveckla vattenkraften så att den är både miljövänlig och lönsam – såväl den storskaliga som den småskaliga.				
--	---	--	---	--	--	--	--

		vattenmagasi nering eller magasinering på nya platser eller att komplettera vattenkraft med pumpkraft.					
--	--	---	--	--	--	--	--